

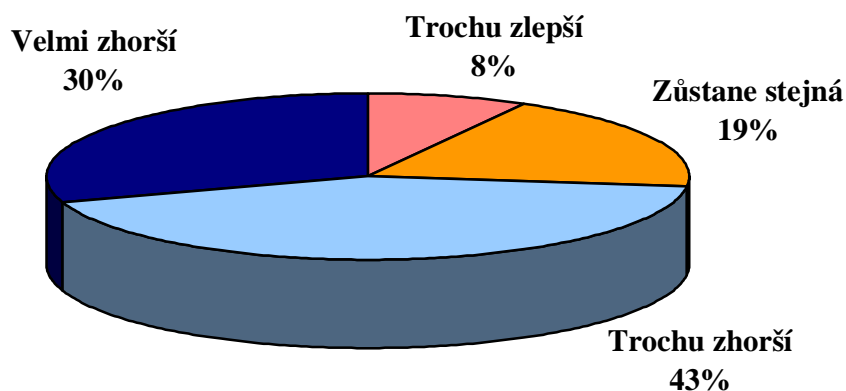
LIDÉ VĚTŠINOU OČEKÁVAJÍ DALŠÍ POKLES ČESKÉ EKONOMIKY, ALE JEN POLOVINA OBYVATEL SI MYSLÍ, ŽE SE NEPŘÍZNIVÝ VÝVOJ DOTKNE PŘÍMO JEJICH KAPSY.

Většina (73 %) lidí se na budoucnost české ekonomiky v příštích měsících dívá pesimisticky, třetina (30 %) dokonce předvídá velmi nepříznivý vývoj. Opatrný optimismus vyjádřilo jen 8 % lidí, mezi nimiž mají vyšší zastoupení lidé mladší, vzdělanější a dobře materiálně zajištění. Oproti loňskému roku se dramaticky zvýšil počet lidí, kteří předvídají zhoršení ekonomiky v naší zemi (z 39 % na 73 %). Odhad vývoje finanční situace domácností je poněkud příznivější – polovina občanů se obává, že se v blízké budoucnosti zhorší, a 41 % doufá, že jejich finanční poměry se během příštích 12 měsíců nezmění.

Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, vytvořeném metodou kvótního výběru, ve dnech 2.-9. 3. 2009.

Z březnového výzkumu STEM je zřejmé, že ekonomická krize byla českou veřejností přijata jako nezvratný fakt. Co si lidé myslí o vývoji české ekonomiky v příštích dvanácti měsících? A jak krize podle nich ovlivní budoucí finanční situaci jejich domácností? Na uvedené otázky jsme se zaměřili v této zprávě.

„Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v ČR za budoucích 12 měsíců:

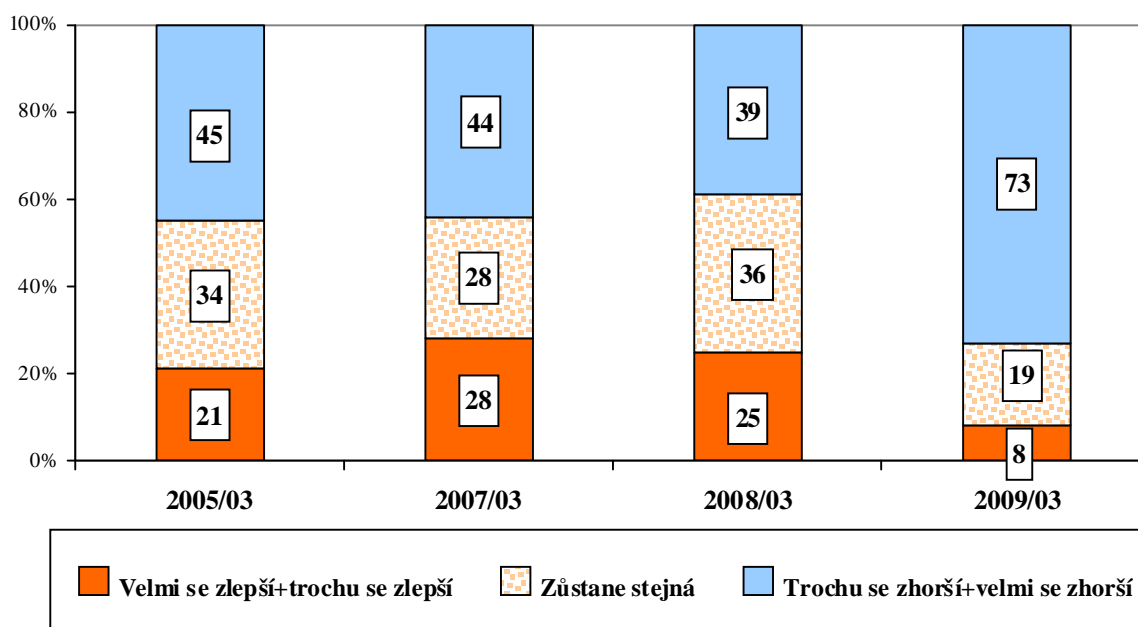
Pramen: STEM, Trendy 3/2009, 1276 respondentů starších 18 let.
Protože odpověď „velmi se zlepší“ zvolilo jen sedm respondentů (méně než 1 %),
nebyla tato skupina do grafu zahrnuta.

Na budoucnost české ekonomiky v nejbližších měsících se lidé dívají spíše pesimisticky – 73 % občanů se domnívá, že ekonomická situace v České republice se zhorší, a téměř třetina „pesimistů“ očekává dokonce výrazné zhoršení. V této skupině jsou častěji zastoupeni starší lidé, lidé deklarující špatné materiální podmínky života a také občané inklinující k politické levici, především příznivci KSČM a ČSSD. Necelá pětina populace (19 %) neočekává do budoucna žádné změny a jen 8 % lidí je přesvědčeno, že česká ekonomika se v příštích

měsících lepší, i když i tato skupina vyjadřuje svůj optimismus opatrně (ekonomická situace se podle nich „trochu zlepší“). Optimistická očekávání jsou častější mezi nejmladší věkovou skupinou (18-29 let), mezi lidmi s dobrým materiálním standardem a také mezi pravicově orientovanými občany, zejména mezi sympatizanty ODS. Podobné složení má také skupina lidí, která věří, že k žádným podstatným změnám v ekonomickém vývoji v příštím roce nedojde.

Pesimismus české veřejnosti ohledně ekonomického vývoje v příštích 12 měsících vynikne ve světle toho, co lidé očekávali od ekonomického vývoje v uplynulých letech. V letech 2005 – 2008 byla tato očekávání poměrně stabilní a jen z menší části pesimistická. V letošním roce se stav názorů radikálně změnil a podíl lidí, kteří předpokládají větší či menší zhoršení makroekonomického vývoje, se dramaticky zvýšil z 39 % na 73 %. Zastoupení optimisticky naladěných občanů kleslo o dvě třetiny a výrazně (téměř na polovinu) se snížil rovněž podíl lidí, kteří předpokládají, že ekonomická situace se v příštích měsících nezmění ani k lepšímu, ale ani k horšímu.

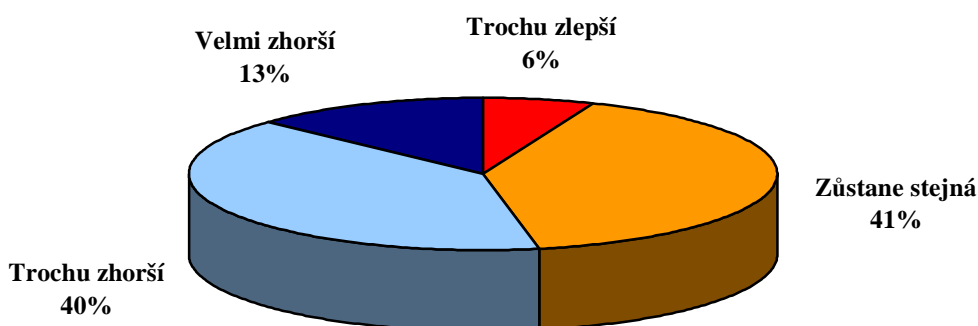
Všeobecná ekonomická situace v ČR: očekávání jejího vývoje v příštích 12 měsících v letech 2005 – 2009 (%)

Pramen: STEM, Trendy 03/2005–03/2009

Jak se ekonomická krize dotkne našich peněženek, jak ovlivní finanční situaci českých domácností? Očekávání nejsou tak pesimistická jako v případě české ekonomiky – mezi populací sice velmi mírně převládá skupina lidí očekávajících zhoršení (53 %), ale současně poměrně vysoký podíl občanů (41 %) doufá ve stabilitu finanční situace svých domácností. Mírně optimisticky je v tomto směru naladěno jen 6 % lidí a podíl těch, kteří se obávají výrazného zhoršení, činí 13 %.

„Finanční situace Vaší domácnosti se v příštích 12 měsících:“

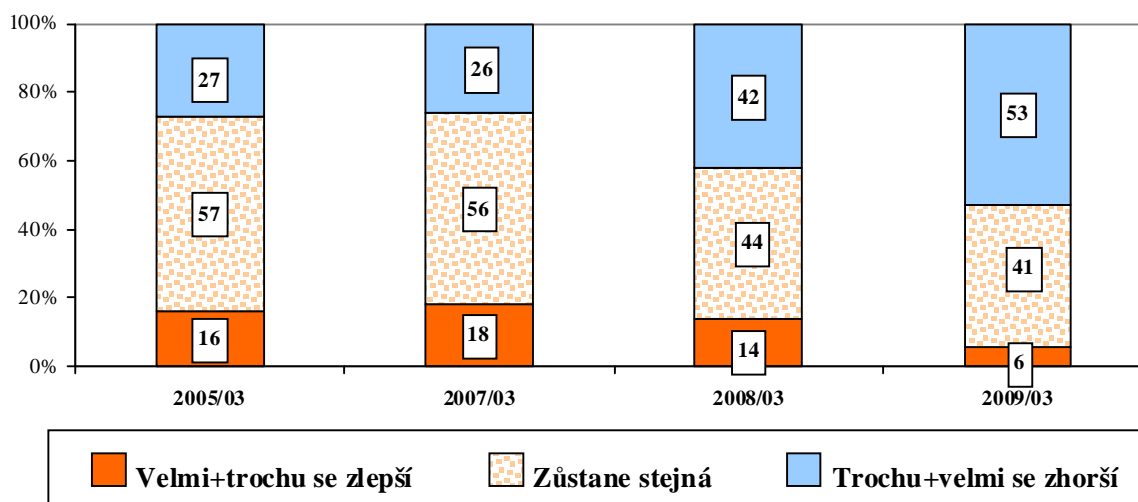
Pramen: STEM, Trendy 03/2009, 1276 respondentů

Do grafu nebylo zahrnuto méně než 1 % dotázaných, kteří uvedli, že finanční situace jejich domácností se v příštích 12 měsících „velmilepší“.

Nejmladší generace, lidé s dobrým materiálním zázemím, podnikatelé a odborní pracovníci a také lidé s vysokoškolským vzděláním častěji než ostatní doufají, že se jejich finanční poměry mírnělepší, nebo že se nezmění. Příznivá, resp. stabilní očekávání jsou častější mezi sympatizanty ODS než mezi stoupenci KSČM a ČSSD. Pesimismus ohledně dopadů ekonomické krize na rodinné finance převládá mezi důchodci, nezaměstnanými, lidmi vykonávající dělnické profese a mezi lidmi s nižší úrovní vzdělání.

Nárůst negativních očekávání byl patrný již v loňských výsledcích a aktuální výzkum tento trend jen umocnil. V porovnání s lety 2005 a 2007 je patrné i snížení podílu lidí, kteří doufali ve stabilitu svých finančních poměrů, nicméně zastoupení této skupiny lidí doznalo oproti loňskému roku relativně nejmenších změn.

Finanční situace domácností: očekávání jejího vývoje v letech 2005 – 2009 (%)

Pramen: STEM, Trendy 03/2005–03/2009

Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že finanční situace Vaší domácnosti se za budoucích 12 měsíců: velmilepší; trochulepší; zůstane stejná; trochu zhorší; velmi zhorší.“

Je zřejmé, že pesimistické názory obyvatel na to, co čeká naši ekonomiku v blízké budoucnosti, se velmi často promítají do obav, že se zhorší také finanční situace jejich domácností. Kombinace očekávání makro- a mikroekonomického vývoje ukazuje, že takové obavy sdílí v současné době téměř polovina české populace (47 %). Zhruba čtvrtina (23 %) lidí sice zhoršení ekonomiky státu předvídá, ale současně doufá, že finanční situace jejich domácností se nezmění. Dvanáct procent lidí si myslí, že ekonomická krize se již prohlubovat nebude, a že se tudíž nezhorší ani jejich finanční situace. Pouze 5 % lidí doufá ve zlepšení ekonomiky, ale ani oni nepředpokládají, že by se ve stejné době zlepšila jejich finanční situace. Za nepolepšitelné optimisty, kteří si myslí, že budoucí vývoj bude příznivý jak pro českou ekonomiku, tak pro jejich finance, lze označit jen nepatrný podíl lidí (2 %).

Jaké dopady bude mít vývoj ekonomiky na peněženky lidí (údaje v %)

(Názory na ekonomický vývoj v příštích 12 měsících v kombinaci s názory na to, jak se bude ve stejné době vyvíjet finanční situace domácností)

Naše ekonomika se zhorší a moje finance také	47
Naše ekonomika se zhorší, ale moje finance zůstanou stejné	23
Naše ekonomika zůstane stejná a moje finance také	12
Naše ekonomika se zlepší, moje finance zůstanou stejné	5
Naše ekonomika zůstane stejná, ale moje finance se zhorší	4
Naše ekonomika se zhorší, ale moje finance se zlepší	4
Naše ekonomika se zlepší a moje finance také	2
Naše ekonomika zůstane stejná, ale moje finance se zlepší	2
Naše ekonomika se zlepší, ale moje finance se zhorší	1